

OKUL İDARECİLERİNİN PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİNE DAİR İZLENİMLERİ: BETİMSSEL BİR ARAŞTIRMA

THE IMPRESSIONS OF SCHOOL MANAGERS ON PSYCHOLOGICAL COUNSELING AND GUIDANCE SERVICES: A DESCRIPTIVE RESEARCH

B. Yavuz HATUNOĞLU

Dr. Öğretim Üyesi Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı, Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9301-5284>

yhatunoglu@gmail.com

Received: 07-08-2020

Accepted: 04-02-2021

Published: 30-04-2021

Suggested Citation:

Hatunoğlu, B. Y (2021). Okul idarecilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine dair izlenimleri: Betimsel bir araştırma. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 10(2), 119-129.

This is an open access article under the [CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Öz

Çalışmanın ana amacı, ilköğretim seviyesindeki okul idarecilerinin okullarındaki psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetlerine yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma okullarda kadrolu olarak en az bir yıldır çalışan psikolojik danışmanın bulunduğu 20 okul müdür ve müdür yardımcısıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Alan çalışmaları göz önüne alınarak eğitsel rehberlik, kişisel/sosyal rehberlik, mesleki rehberlik olmak üzere üç tema ve her bir temayla ilgili olarak yürütülen çalışmalar değerlendirmeler ve öneriler olmak üzere üç kategori üzerinden çalışmalar yürütülmüştür. Bulgulara göre elde edilen sonuç verilerine göre okul rehberlik hizmetleri yöneticiler tarafından birçok açıdan yeterli görülmemektedir ve sistemin açıkları olduğu vurgulanmaktadır. Belirtilen eksikliklerin başlıcaları, alanda uzman eleman yetersizliği, altyapı ve merkezi yapıdan kaynaklanan sorunlar ve donanım olarak ifade edilebilir.

Anahtar Terimler: Okul idarecileri, rehberlik hizmetleri, okul rehber öğretmenleri, nitel araştırma.

Abstract

The aim of this study is to examine the primary school administrators' views on psychological counseling and guidance services in their schools. The research was carried out with 20 school principals and vice principals who have been working in schools for at least one year with a psychological counselor. In the study, a semi-structured interview form developed by the researchers was used as a data collection tool. Considering the field studies, studies were carried out on three main principles: Educational guidance, personal/social guidance, and vocational guidance, and three categories of studies, evaluations and suggestions for each theme. According to the findings, school guidance services were not considered sufficient in many respects and it is emphasized that the system has deficits. The main deficiencies mentioned can be expressed as the lack of expert personnel in the field, problems arising from infrastructure and central structure and equipment.

Keywords: School administrators, guidance services, school counselors, qualitative research.

GİRİŞ

İnformal anlamda önce ailede başlayan eğitim süreci okul çağı ile birlikte formal eğitime dönüşmekte sadece bilgi değil yaşam becerileri, psikolojik, sosyal, bedensel, duygusal anlamda sağlıklı bir yaşam için gerekli olan davranışları kazanmalarını hedeflemektedir.

Aileden sonra eğitim sürecinde devreye giren okullar öğrencilerin ruh sağlığını ve kişisel gelişimlerini destekleyen kurumlar olarak devreye girmektedir. Eğitim sürecinin kişisel gelişim yönünü destekleyen alan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri olarak faaliyetlerini sürdürmektedir (Kepçeoğlu, 1994; Tan, 1992). Çağımızın eğitim anlayışının genel amacı toplumsal yapıya uygun davranış yapısına sahip, üretken, yaratıcı, eleştirel düşünen, toplumsal konulara duyarlılık gösteren, demokratik kişilik yapısına sahip, sosyal, duygusal, kişisel yönden sağlıklı bireyler yetiştirmektir (Poyraz, 2006).

Öğrencilerin tüm açılardan sağlıklı şekilde gelişebilmeleri yalnızca öğretim faaliyetleri ile oluşturulamaz. Bu sonuç sağlanmak isteniyorsa ancak öğretim ve rehberlik programlarının birlikte uygulandığı bir eğitim programıyla başarılı olabilir. Çağdaş eğitim anlayışı çerçevesinde okullarda uygulanan eğitim yaklaşımında ki öğretim ve yönetim boyutlarına öğrenci kişilik hizmetleri eklenmiştir. Öğrenci kişilik hizmetleri amacına uygun olarak her öğrencinin kendi sınırlarının en üst seviyesine kadar olanak verecek ortamı hazırlamaya yöneliktir. Öğrenci kişilik hizmetleri içeriğinde yer alan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri bireyin bir bütün olarak geliştirilmesini sağlayacak ortamı hazırlayarak onun kişisel gelişimini ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı amaçlamaktadır (Kepçeoğlu, 1994).

Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde sisteme dahil tüm birimlerin ortak bir ritim ve anlayışla çalışması gereklidir. Çalışmaların başarılı ve verimli olmasının en önemli koşulu okul yönetiminin, öğretmenlerin ve velilerin okul psikolojik danışmanına destek olması ve sorumluluklarını yerine getirmeleridir. Rehberlik uygulamalarında birey ile yakından ilgili olan okul psikolojik danışmanları, yöneticiler, öğretmenler ve veliler gibi bir çok kişinin anlayış ve işbirliği içinde olması gerekir ifadesi bu alandaki tüm literatürlerde belirtilen geçerli bir yaklaşımdır (Camadan ve Sezgin 2012; Kuzgun, 2011).

Zaten sistemin tanımında da bu yaklaşım kendini göstermektedir. Tanıma bakılacak olursa; “Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetleri öğrencinin kendini daha iyi tanıması ve bireysel özelliklerinin farkına varması, bireysel kararlar alabilmesi, sorunlarla başa çıkabilmesi ve çevresine uyum sağlayabilmesi için yürütülen psikolojik yardım hizmetleridir” (Güven, 2009). Öğrenci kişilik hizmetleri öğretim ve eğitimin amacına ulaşmasında önemli yer tutar. Çünkü burada bireyin bir bütün olarak gelişmesi ve ihtiyaçlarını karşılaması temel alınır (Kepçeoğlu, 1994).

Türk eğitim sistemi içinde de rehberlik hizmetleri “Türk eğitim sisteminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri temelde öğrencilerin eğitim sürecinden kendi yetenek ve özelliklerine göre yararlanmalarına ve gizil güçlerini ortaya çıkarmalarına ve geliştirmelerine yöneliktir” şeklinde yer almaktadır (Resmi Gazete, 2001).

Okul rehberlik hizmetlerinin sunulmasında sadece okulda görevli rehber öğretmenin (psikolojik danışman) değil okul müdüründen öğretmenlere velilere ve görevli personele kadar tüm eğitim çalışanlarının desteği, bilinci ve çabası önemlidir.

Okul yönetimi, öğretmen, öğrenci, velilerin bu konudaki tutum, algı ve beklentileri ile okul psikolojik danışmanlarının beceri, birikim ve tutumları ile rehberlik hizmetleriyle ilgili mevcut yasa, yönetmeliklerin yapısı, niteliği psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkisini, kalitesini önemli ölçüde biçimlendirmektedir.

Çalışmaların başarılı olmasında her ne kadar psikolojik danışmanların etkinliği olsa da okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin önemli rol ve sorumlulukları olduğu bir gerçektir. Bu durum literatürde “Rehberlik uygulamalarında birey ile yakından ilgili olan psikolojik danışmanlar, yöneticiler, öğretmenler ve veliler gibi birçok kişinin anlayış ve işbirliği içinde olması gerekir.” şeklinde ifade edilmiştir (Erkan, 2001; Kuzgun, 2009; Şahin, 2010).

Özellikle rehberlik ve psikolojik danışma alanının müşavirlik hizmetleri boyutunda okuldaki tüm çalışanların işbirliği yapması gereklidir. Konsültasyon (Müşavirlik), faaliyetlerinin amacı okuldaki yönetici ve öğretmenlerin daha yeterli ortak bir anlayışa sahip olması ve böylece okuldaki çalışmalarda bu anlayışın esas alınmasını ve tüm olanakların bu anlayışa uygun biçimde kullanılmasını sağlamaktır (Kepçeoğlu, 1994). Diğer bir ifade ile konsültasyon çalışması psikolojik danışman ile öğrencinin eğitimi ve yetiştirilmesiyle ilgili yada daha fazla kişinin (öğretmen, yönetici, veli) işbirliği içinde öğrencinin gelişmesine yönelik olarak kurdukları yardım ilişkisidir (Akman, 1994).

Konsültasyonda en önemli hedef öğrencinin yararının gözetilmesidir. Bu hizmetler psikolojik danışmanların görev ve rollerinin okulun diğer personeli tarafından iyi anlaşılmasını sağlama yolunda yapılabilecek uygun girişimleri kapsamaktadır. Bu alanda yapılan çalışmalar da okul rehberlik

hizmetleriyle ilgili personelin bu hizmetlere ve psikolojik danışmanlara yönelik olumlu tutumları olduğu, psikolojik danışmanlarla işbirliği yaptıkları ve ortaya başarılı işlerin çıktığı görülmektedir (Akbaş ve Çam, 2003; Bıçak, 2006; Erözkan, 1997; Nazlı, 2003; Özaydın, 2002).

Bazı çalışmalarda da bu bulgunun aksine rehberlik hizmetlerinde sorumluluğu bulunan personelin rehberlikle ilgili faaliyetlerde yeterince bilgi sahibi ve katılımcı olmadıkları görülmüştür (Aydın, Arastaman ve Akar, 2011; Güvenç, 2001; Kızıl, 2007). Rehberlik hizmetlerinde Bakanlık il/ilçe ve okul olmak üzere üç örgüt teşkilatı bulunmaktadır. Okul düzeyindeki örgüt sisteminde okul müdürü, okul müdür yardımcısı, koordinatör rehber öğretmen (Psikolojik danışman), rehber öğretmen (psikolojik danışman), sınıf rehber öğretmeni ve diğer öğretmenler bulunmaktadır.

Okul rehberlik hizmetlerinde birinci derecede sorumlu okul müdürüdür. Okul yöneticileri okulu ve okulun çevresini çok iyi tanımalı, çevrenin okuldan beklentilerini iyi analize etmeleri, liderlik rolünü üstlenmeleri, kendilerini geliştirip okuldaki öğretmen ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olmalıdır (Karip ve Köksal, 1999). Okul müdürü rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri konusunda olumlu bir bakış açısına sahip olmalıdır. Çünkü okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin başarılı olması okul müdürünün bu işe yatkınlığı ve bakış açısıyla yakından ilgilidir (Bakırcıoğlu, 1994).

Yeşilyaprak (2000) okul müdürünün okullardaki rehberlik hizmetlerinin yürütülmesini sağlamadaki rollerini, rehberlik programına liderlik yapma ve destekleme, programın organizasyonunu sağlama ve müşavirlik yapma, programa kaynak ve imkan sağlama olarak sıralamıştır. Rehberlik etkinlikleri bireysel çabalarla yürütülmesi imkansız çalışmalardır. Bu sistemde okul yöneticilerinin, rehberlik öğretmenlerinin, velilerin ve çevredeki tüm unsurların işbirliğine ihtiyaç vardır. Bu işbirliğinin kurulmasında temel sorumluluk okul yöneticisine aittir (Taner ve Baloğlu, 2006). Zalaquett ve Chatters'e göre (2012), okulda kilit bir rol oynayan okul yöneticilerinin, psikolojik danışmanların okul ile işbirliği geliştirmelerinde önemli katkıları vardır. Buna paralel yapılan bir çalışmada Gündüz ve Çelikkaleli'ye göre (2009) psikolojik danışmanların kendilerini yeterli görmelerinde yöneticilerin önemli bir rolü vardır. Okulda yönetici ve öğretmenlerden yeterli destek alamayan ve engellenen danışmanlar çeşitli problemler yaşayıp tükenmişlik geliştirmektedir (Özer ve Gökçakan, 1999). Okul rehberlik hizmetlerine yönelik idarecilerin algı, beklenti ve anlayışlarının ortaya çıkarılması bu hizmetlerin başarısı, etkinliği üzerinde son derece önemlidir. Yürütülen rehberlik hizmetlerinin okulda kilit noktada olan yöneticilerin değerlendirmesi ve katkı sunması sistemin pratikte yürütülmesinde önemli bir paya sahip olacaktır.

Çalışmada amaçlanan rehberlik hizmetlerinin işleyişine katkı sağlayacak bir yaklaşımın belirlenmesidir. Bu araştırmanın temel vurgusu, ilköğretim okul müdürlerinin okullarında sunulan rehberlik hizmetlerini değerlendirmeleridir. Araştırma sürecinde okul yöneticileri hedef alınarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1- Okul müdürlerine göre okullarında eğitsel, kişisel/sosyal ve mesleki rehberlik hizmetleri kapsamında çalışmaların düzeyi ve etkinliği ne durumdadır?
- 2- Okul müdürlerinin okullarında sürdürülen eğitsel, kişisel/sosyal ve mesleki rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3- Okul yöneticilerine göre okullarında bulunan rehberlik servisi, okul idaresi, öğretmenler ve velilerle ilgili hangi faaliyetleri ne seviyede etkili yapabilmektedir ?
- 4- Okul müdürlerinin okuldaki rehberlik servisinin tüm alanlardaki çalışmalarıyla ilgili verimliliği artırmak için önerileri nelerdir?

Kırılganlık genel açıdan, fiziksel, sosyal ve psikolojik bir özelliğe sahiptir. Temelde farklı yönden zarar veren ve tehdit yaratan etkilere karşı bireyin hedef olarak duyarlı ve açık olması konusyla ilişkilendirilir (Scanlon ve Lee, 2007). Bu kapsamda kişi olumsuz yaşantı tecrübelerine yönelik daha açık ve hassas olabilmektedir. Çevresel, kişisel ve bilişsel şeklinde beliren faktörler, insanların kırılganlık seviyeleri üzerinde önemli düzeyde etki göstermektedir (Gudjonsson, 2010).

Birçok çeşitli tanımlamaların olmasına karşın genel anlamıyla psikolojik taraftan “kırılgan” olan birey, psikolojik problemlere daha yatkın durumdadır (Ingram ve Price, 2010). Günlük kullanım yönünden kırılganlık sağlık sorunlarına, ihmal edilmeye ve zarar görmeye karşı fazla duyarlı olmak biçiminde nitelendirilmektedir. Kişilerin yaşadıkları kırılganlığın seviyesi büyük oranda bireysel algılardan kaynaklandığı söylenmektedir. Arslan (2015: 728)’a göre bakıldığında bilişsel yönden kırılganlık, kişinin hayatında istenmeyen sonuçlara dönük geliştirdiği hassasiyetler şeklinde yer bulmaktadır. İnsanın geçmiş yaşam tecrübeleri de bu hususta önemli bir görev üstlenmektedir. Örnek verildiğinde eğer bir kişi önceki yaşamında istismara uğramışsa, bu durum sadece istismarın olduğu zamanı değil ilerleyen bütün gelişim aşamalarını etkilediği için insanın psikolojik kırılganlığı üzerinde fazlaca bir etki oluşturmaktadır. Kırılganlık genel olarak bireyler tarafından kullanılsa da zarar görme tehlikesi olan grupları içine alabilmektedir. Örselenebilirlik, incinebilirlik olarak da kullanımı olan kırılganlık kavramının temelini oluşturan kırılmak eylemi TDK tarafından “incinmek, gücenmek, başkasına karşı kırgın duruma gelmek” biçiminde tanımlanmaktadır (TDK, 2017).

Kırılganlık ek olarak arzulanmayan, istenmeyen sonuçlara karşı oluşan kişisel hassasiyet anlamında da belirtilmiş ve gerçekleştirilen çalışmalarda kaygılı öğrencilerin okul değişikliklerini fazla stresli bulmalarında asıl etken olarak belirtilmiştir (Crawford, Wright ve Masten, 2006: 357). Aday’ın (2002) gerçekleştirdiği araştırmada ise kırılganlığa sosyal yönden yaklaşılmış ve kırılganlığın hem sebebinin hem de yanıtının toplumsal bağlamda incelenmesi gerektiği, herkesin toplum bünyesinde hayatına devam eden bir kişi olarak kırılgan olduğu dikkat çekilmiştir. Aday (2002) araştırmasında kırılgan kişileri sosyal sağlıklılık, psikolojik ve fiziksel açıdan tehlike altındaki bireyler olarak açıklamıştır. Bunun yanında yapılan çalışmalar kırılganlığın sosyal baskıyla bağlantılı olduğunu; homofobi, ırkçılık vb. ayrımcılığa maruz kalma, sosyo-ekonomik zorlanma benzeri faktörlerin kırılganlığı beslediğini ve yarattığını öne sürmüştür (Huebner ve arkadaşları, 2014).

Beck (2002: 29-61) ise kırılganlığı insanın kişilik yapısı ile alakalı bir kavram biçiminde incelemiş ve kırılganlığın kişileri psikolojik sorunlara hazırladığını savunmuştur. İnsanlar herhangi bir tehdit unsuru olarak algıladıkları olayla karşı karşıya geldiklerinde psikolojik problemler yaşamaktadırlar. Buna benzer durumlarda bireylerin denk geldikleri durumu yorumlamaları ve algılamaları katı, benmerkezci ve seçicidir; dolayısıyla kişilerin standart bilişsel aktiviteleri işlevsel yönden aksama gösterir. Çoğu birey, psikolojik sorunlara hazır olmasına sebep olan kendine has bir duyarlılığa ve kırgınlığa sahiptir. Bu doğrultudaki kırılganlığın ise kişinin bireysel yapısıyla ilgili olabileceği savunulmaktadır (Gökçakan ve Gökçakan, 2005: 94). Beck (2002: 29-61) bilişsel depresyon modelinde gösterildiği üzere insanların sahip oldukları işlevsel görünmeyen tutumlar yani bilişsel şemalar depresyonun oluşmasına neden olan en önemli kırılganlık etkenlerinden biri olarak bahsedilmektedir. Farklı açıdan kişilerin fonksiyonel olmayan alışkanlıklara hakim kişilik yapısına sahip olması, makul olmayan şemaları harekete iten ve psikolojik problemlere karşı kırılganlığının yükselmesine sebep olan durumdur (Dykman ve Johll, 1998: 340). Mongrain ve Blackburn (2005: 752) kişinin özdeğerini diğerlerinin kendisi konusunda ne fikirde olduğu üzerinden tartışılması, kendisi için yüksek kriterler oluşturmadığı durumda kendini ikinci sınıf birey olarak değerlendirmesi vb. fonksiyonsuz, mantıklı olmayan, problemleri düşüncelere sahip olması negatif şemaları ateşlemekte ve depresyon benzeri önemli psikolojik problemlere karşı kırılganlığı yükseltmekte olduğunu belirtmiştir.

Çoğu zaman kırılganlık kavramıyla yatkınlık ve zayıflık kavramları benzeşik yerlerde kullanılabilir (Uysal, 2015: 557). Kırılganlık, psikolojik açıdan bozuk ya da rahatsız bir durum olma ihtimalini yükselten doğal bir yatkınlık etkinlik biçiminde bir kavramsallaştırmayla ifade edilebilir. Daha önceki senelerde ortaya konulan psikopatoloji modelleri doğal yatkınlık ve kırılganlık faktörlerini genetik veya biyolojik etkenlere dayandırsa da güncel alanyazında kırılganlık kavramı, kişileri psikolojik problemlere daha yönelimli hale getiren bilişsel ya da kişilerarası değişkenler benzeri psikolojik faktörleri de içinde barındıracak biçimde genişletilmiştir (Monroe ve Simons, 1991: 406).

Kırılganlık yaşantılarının kişinin fizyolojik, sosyal ve psikolojik fonksiyonelliğini etkileyen stres ve kaygıyı oluşturduğu da bilinmektedir (Uysal, 2015: 558). Her insan yaşamının belli bir zamanında

kırılganlık yaşamaktadır fakat bazı kişilerde bu durum daha çok sorunun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır, çünkü kırılganlık bireysel faktörlerden olduğu ölçüde çevresel faktörlerden de etkilendiği görülmektedir. Kırılganlık yaşayan birey sayısındaki yükseliş bu durumu daha açık konuma getirmiştir (Rogers, 1997: 67). Bu nedenle, güncel psikolojik çalışmalarda kırılganlık, daha çok üzerinde zaman harcanan bir konu haline almıştır (Ingram, 2003: 79).

Literatür taraması sonucunda kırılganlığı çok boyutlu olarak doğrudan ölçen bir ölçme aracına rast gelinmemiştir. Bu durum ortaya konulan bu çalışma için önemli seviyede zorlayıcı hale gelmiştir. Geliştirilen Çok Boyutlu Kırılganlık Ölçeği'nin öğrenci ve bireylerin yaşayabilecekleri olası kırılganlık duygusunu ölçmede katkı sağlayacağı beklenmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma okul müdürlerinin okullarında verilen rehberlik hizmetlerine yönelik görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan, nitel araştırma tekniklerinin kullanıldığı literatüre katkı sağlaması hedeflenen bir çalışmadır. Yıldırım ve Şimşek (2005)'e göre nitel araştırmalar gözlem, görüşme, doküman analizi gibi veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların bütüncül gerçekçi biçimde ortaya konmasını amaçlayan bir yöntemin izlendiği araştırma türüdür.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu Ağrı il merkezi ve ilçelerinde yer alan ilköğretim kurumlarında ölçüt örnekleme ile seçilen 20 okul müdürü oluşturmuştur. Okul müdürlerinin seçilmesindeki ölçüt buldukları okulda kadrolu olarak en az bir yıldır çalışan psikolojik danışmanın bulunmasıdır. Okul müdürleri 20 kişi olup hepsi erkektir. Katılımcı yöneticilerin mesleki kıdemleri 9 ile 30 yıl arasında, yaş grubu ise 35 ile 57 arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları ve Uygulanması

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Uygulama öncesinde form taslağı üzerinde 4 alan uzmanının görüşleri alınmış gerekli düzeltmeler yapılarak form son haline getirilmiştir. Form da ilgili literatür çerçevesinde okul rehberlik hizmetleri alanından eğitsel, kişisel/sosyal ve mesleki rehberlik hizmetleriyle ilgili fikirlerinin öğrenilmesine yönelik hazırlanan sorular bulunmaktadır. Bu doğrultuda 3 ana alanı yansıtabilecek şekilde 12 adet soru hazırlanmıştır.

Bu sorulardan bir kısmı şunlardır;

- ✓ Okulunuzda eğitsel rehberlik adına ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?
- ✓ Okulunuzda yürütülen kişisel rehberlik hizmetlerinin etkinliği ve başarısı hakkında görüşleriniz nelerdir?
- ✓ Okulunuzda yürütülen mesleki rehberlik çalışmalarıyla ilgili değerlendirmeleriniz nelerdir?

Soruların rehberlik hizmetlerinin ana alanlarını kapsaması ve bu çalışmaların etkinlik ve başarısını sorgular nitelikte olmasına önem verilmiştir. Verilerin sağlıklı alınabilmesi için izin veren katılımcıların sesleri kayda alınmış, izin vermeyenlerin ise görüşme esnasında söyledikleri yazılı olarak kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Görüşmelerde alınan ses kayıtlarından elde edilen veriler yazılı hale getirilmiş ve analiz edilmiştir. Araştırmada üç tema ve her bir temayla ilgili kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategorilere ilişkin kodlar görüşme sonuçları dikkate alınarak oluşturulmuştur. Mesela; mesleki rehberlik hizmetleri temasıyla ilgili oluşturulan kategorilerden yürütülen çalışmalar dikkate alınarak "okulunuzda mesleki rehberlik hizmetleri kapsamında nasıl bir çalışma yapılmaktadır?" Sorusuna verilen cevaplar dikkate

alınarak; Öğrencilere gruplar halinde mesleklerin tanıtılması, Öğrencilerle bireysel görüşmeler yapılması, Velilerle toplantı yapılması gibi kodlar oluşturulmuş ve tüm sorular için bu işlem uygulanmıştır. Okul müdürlerinin görüşlerinden alıntı yapıldığında “müdür” kelimesinin baş harfi ve kaç numaralı okul müdürü olduğunu ifade eden sayı örneği (M1) şeklinde parantez içinde belirtilmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırmada, Eğitsel rehberlik, Kişisel/sosyal rehberlik ve mesleki rehberlik olmak üzere 3 tema ve bu temaların her birine yönelik olarak yürütülen çalışmalar, değerlendirmeler, öneriler olmak üzere 3 kategori oluşturulmuştur. Araştırmada oluşturulan tema ve kategoriler aşağıda verilmiştir.

Temalar Kategoriler

✓ **Eğitsel Rehberlik**

Eğitsel Rehberlik alanında okullarda yürütülen çalışmalar
Eğitsel Rehberlik hizmetlerinin eğitim siste mi içindeki etkinliğine ait görüşler
Eğitsel rehberlik hizmetlerine ait öneriler
Eğitsel Rehberlik
Eğitsel Rehberlik kapsamında okullarda yürütülen çalışmalar

✓ **Kişisel/ Sosyal Rehberlik**

Kişisel/ sosyal Rehberlik kapsamında okullar da yürütülen faaliyetler
Kişisel/sosyal Rehberlik hizmetlerinin etkinliği ait değerlendirmeler
Kişisel/sosyal rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşler.

✓ **Mesleki Rehberlik**

Mesleki Rehberlik alanında okullarda yapılan çalışmalar
Mesleki Rehberlik hizmetlerinin etkinliğine ait görüşler
Mesleki Rehberlik hizmetlerine ilişkin öneriler

Katılımcı yöneticilerin ağırlıklı olarak öğrencilerle yapılan rehberlik hizmetlerine odaklandıkları görülmüştür. Öğrencilere yönelik gruplar halinde toplantı, etkinliklerin, seminerlerin olması gerektiği yöneticiler tarafından önemle vurgulanmıştır.

Bu seminerlerin sınav kaygısıyla baş etme (n=15), verimli ders çalışma teknikleri (n=13) ve stres kaygı yönetimi (n=5) olduğu ifade edilmiştir.

Bunun yanı sıra öğrencilere yönelik yapılan çalışmaların bireysel görüşme (n=12), grupla yapılan görüşme (n=10), test uygulaması (n=5), liselerin ziyaret edilerek tanıtılması (n=3) gibi kodlara ayrılma işlemi yapılmıştır.

Bazı yöneticiler bu alandaki sorunlarla ilgili öğretmenlerle rehber öğretmenle işbirliği yapılarak toplantılar düzenlendiğini ifade etmişlerdir (n=6).

Katılımcılardan birinin ifadesi şu şekildedir (M7);

“Öğrencilerimizin verimli ders çalışma tekniklerini öğrenip, benimsemesi, bilinçli seçimler yapılabilmesi ve akademik başarılarının artması için rehberlik hizmetlerini en verimli şekilde uygulama çabası içindeyiz.” Bir diğer katılımcı ise bu konudaki fikrini şu şekilde ifade etmiştir (M11).

“Eğitsel rehberlik hizmetleri akademik başarı için zorunlu bir uygulamadır. Öğrencilerin akademik başarısızlığı genelde yöntem bilmeme ve eğitsel alandaki bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bu bilgi eksikliği ve bilinç geliştirilip müdahale edilmezse başarısızlık kaçınılmaz olacaktır.”

Eğitsel Rehberlik hizmetlerinin etkinliğine ait değerlendirmeler.

Araştırmaya dahi olan yöneticilerin önemli bir kısmı (n=14) yürütülen rehberlik faaliyetlerini yeterli bulurken bazı yöneticiler rehberlik faaliyetlerinin eğitim sistemi için son derece önemli ama eksik yönlerinin olduğunu ifade etmişlerdir (n= 6).

Katılımcıların birinin görüşü şu şekildedir (M3); “Bizim okulumuz çok kalabalık ve sadece bir rehber öğretmen var. Dolayısıyla rehber öğretmenin çabaları ve bizim çalışmalarımız bir çok yerde yetersiz kalıyor. Temennimiz sayıca kalabalık okullarda rehber öğretmen kadrosunun birden fazla verilmesi ve hizmetin yeterli hale gelmesidir.”

Katılımcı bir yönetici de şöyle bir ifade de bulunmuştur (M2); “Bende okullarda rehber öğretmen kadrosunun yeterli hale gelmesini istiyorum ama bunun yanında test, araç gereç, envanter gibi alanlarda yeterince desteklenmediğimizi düşünüyorum ve ihtiyaç duyulan alanlarda rehber öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerinin daha yoğun olması gerektiğini düşünüyorum. Örneğin; rehber öğretmenlere daha çok gerekli testler öğretilmeli ve gelişmeleri takip etmeleri sağlanmalı diye düşünüyorum. “Eğitsel rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşler ve öneriler. Katılımcıların çoğunlukla (n=13) öğrencilerle bireysel olarak ilgilenilip, takip edilmesi gerektiğini ve bu paralelde ailelerle yakın diyalog kurulması gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra rehber öğretmen (psikolojik danışman) sayısının artırılması (n=12), Branş öğretmenlerinin rehberlik hizmetleri ve bu sistemde kendi rolleri konusunda bilgilendirilip bilinçlendirilmesi (n=9), velilerle toplantılar yapıp, ihtiyaç duyulan alanlarda bilgilendirilmeleri(n=7) gibi kodlar belirlenmiştir. Katılımcı yöneticilerden birinin ifadesi şu şekildedir (M10); Yöneticiliğini yaptığım okul çok kalabalık ve rehberlik hizmetlerini her öğrenciye yeterli şekilde ulaştırmak imkansız gibi. Bu açıdan her anlamda eksiklerimiz çok . Okullardaki eksikliklerin belirlenmesi ve tamamlanması bu alandaki işlerliği ve verimi artıracaktır. Kişisel/Sosyal Rehberlik Katılımcı yöneticiler genelde çalışmaların öğrenci odaklı olduğunu belirtmişlerdir.

Bu çalışmalar ağırlıklı olarak bireysel görüşme (n=12), test uygulamaları (n=9), grup rehberliği çalışmaları (n=6), bireyler arası ilişkileri konu alan seminer çalışmaları (n=4) şeklinde kodlanmıştır. Yöneticilerden birinin bu alandaki görüşü şu şekildedir (M17);

“Bireysel sorunlara yönelik rehberlik hizmetlerinin çok gerekli olduğunu düşünüyorum çünkü öğrencilerin akademik başarısı için öncelikle bireysel ve sosyal sorunlarının çözümü gerekiyor. Sorunlu bir öğrenciden başarılı olmasını bekleyemezsiniz.”

Diğer bir yönetici ise görüşünü şöyle ifade etmiştir (M3);

“Özellikle ailesel problemler öğrencileri çok zorlayabiliyor ve başarılarını düşürüyor. Bizim çevremizde aileler çocuklarının sorunları ile çok ilgilenmiyor zaten ekonomik durumları kötü ve okuma düzeyi az bu nedenle çocuklar ilgisiz ve sorunlu yetişiyor. Bu nedenle öğrencilerin bireysel ilgiye, desteğe çok ihtiyaçları var.”

Kişisel/Sosyal rehberlik hizmetlerinin etkinliğine ait değerlendirmeler Yöneticilerin bir kısmı kişisel ve sosyal rehberlik hizmetlerini gerekli ve başarılı bulurken (n=6) Önemli bir kısım yönetici gerekli ama yetersiz bulmuştur (n=14). Bir yöneticinin bu konudaki ifadesi şöyledir (M9); “Çocukların bireysel ve sosyal gelişimi artık eskiye göre alışılmış kuralların dışında bir seyir izliyor.”

Sosyal medya, internet ve sanal oyunlar çocukların sosyalleşmesini ve gerçek hayata uyum sağlamasını olumsuz etkiliyor. Ahlaken ve toplum kuralları açısından olumsuz yönde katkı sağlıyor. Rehberlik hizmetlerinin özellikle bu yönden çocuklara destek olması gerektiğini düşünüyorum.” Bir başka yöneticinin bu konudaki görüşü şudur (M8); “Ben özellikle aile ve yakın sosyal çevreden kaynaklanan sorunlarda rehberlik hizmetlerinin etkin şekilde işe yarayacağını düşünüyorum . Ama yine diyorum okulda öğrenci başına düşen rehber öğretmen sayısı verimli seviyede artmalı ki olumlu sonuçlar alabilelim. Bir kişiden çok şey beklememek lazim ve branş öğretmenlerinin bu konudaki yetersizliğini de düşünecek olursak haklı olduğumu görürsünüz.” Kişisel/Sosyal rehberlik hizmetlerine ilişkin öneriler:

Katılımcılar çocukların yoğun olarak kişisel rehberlik hizmetlerine ihtiyaç duyduklarını ve rehber öğretmen (psikolojik danışman) sayısının artırılması gerektiğini vurgulamışlardır (n=13). Bir kısım

yöneticide çocukların ve velilerin ihtiyaç duydukları alanlarda seminerler verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (n=8). Katılımcılardan birinin bu konudaki fikri şu şekildedir (M20); “Bireysel danışma bence çok önemli. Çocuklarda en önemli sorun aileden gördükleri baskı, şiddet ve akranlarıyla yaşadıkları sorunlardır.

Bunlarda ancak bireysel danışmalarla ortaya çıkarılıp, düzeltilme yolunda adımlar atılabilir. Tabiki ailenin de bu sürece dahil olması çok önemlidir.

Mesleki Rehberlik

Mesleki Rehberlik Alanında Okullarda Sürdürülen Faaliyetler

Çalışmaya katılan yöneticilerin büyük çoğunluğu (n=18) öğrencilere çeşitli alanlardaki liselerin gezdirilerek tanıtılması ve meslek tanıtım toplantılarının yapılmasını vurgulamıştır.

Ayrıca iş yerlerine geziler düzenlenmesi (n=6), MSB (mesleki bilgi sistemi) nin tanıtılması (n=8), meslek ilgisi konusunda testler uygulanması (n=9), velilere yönelik meslek seçimi tanıtım toplantıları (n=10) gibi kodlar oluşturulmuştur.

Yöneticilerden birinin bu konudaki ifadesi şöyledir (M18); “Çocukların görsel ve bilgisel olarak meslekleri ve gerektirdiği özellikleri bilmesi çok önemlidir. Ayrıca MBS ninde tanıtılarak kullanılması lazım.Bilinçli ve doğru meslek seçimi insan hayatında çok önemli bir konudur.” Mesleki rehberlik hizmetlerinin etkinliğine ait görüşler:

Katılımcı yöneticilerin yaklaşık yarısı (n=11) halihazırda yürütülen mesleki rehberlik hizmetlerini başarılı ve yararlı bulurken diğer kalan grup (n=9) bu hizmetlerin çok yararlı ama yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Bir yöneticinin görüşü şu şekildedir (M7);

“Günümüzde imkanlar çoğaldığı için öğrenciler meslek seçiminde daha bilinçli ve akıllıca seçimler yapabiliyor. Meslek grupları arttığı için mesela genetik mühendisliği yada uzay teknolojileri gibi alanlar tercih edilebiliyor. Artık sadece tıp yada hukuk gibi seçenekler cazip gelmiyor. Bu kadar seçenekte alanda bilgi sahibi olmayı ve bilinçli seçim yapmayı gerektiriyor.”

M3 kodlu yöneticide görüşünü aşağıdaki gibi ifade etmiştir;

“Özel üniversite ve seçeneklerin artması öğrencilere profesyonel yardımı zorunlu kılmaktadır. Meslek ve üniversite seçenekleri çok fazla olunca çocukların kafası karışıyor ve veliler de zorlanıyor kararsız kalıyor. Bu noktada rehberlik hizmetlerinin öğrenciye yardım etmesi çok gerekli ve hayati bir dokunuş bence.”

Mesleki rehberlik hizmetlerine ait öneriler

Yöneticilerin önemli kısmı meslek gruplarının o meslekten bireyler tarafından tanıtılması gerektiğini vurgulamışlardır (n=14).

Kurumların ziyaret edilmesini önerenler (n=8), velilerinde meslek seçim sürecine katılmasını sağlaması amaçlanan toplantılar düzenlenmesi gerektiğini savunanlarda olmuştur (n=4).

Bir yöneticinin ifadesi şu şekildedir (M1); “Öğrencilere ciddi anlamda ilköğretimden itibaren rehberlik hizmeti verilmelidir. Lisede bu hizmetin başlaması geç kalmış bir durum oluyor. Öğrenci akademik başarısı ve testler uygulanarak ilgisi olan yeteneği olan mesleklere yönlendirilmelidir.” Diğer bir yönetici ise görüşünü şöyle bildirmiştir (M16);

Mesleğe yönlendirme eğitimde çok önemli bir basamaktır. Herkes üniversite okuyacak diye bir durum yok ama çocukların yetenekleri, beceri ve başarılarına göre doğru yönlendirilmesi tüm hayatlarını etkileyecek bir durumdur. Doğru seçimler ülke içinde çok önemlidir ekonomi ve istihdam doğru yönlendirmelerden çok olumlu etkilenecektir.

Okul yöneticilerine göre eğitim rehberliği alanında çalışma teknikleri, sınav kaygısı ile başa çıkma becerileri, zaman yönetimi gibi konularda bilgilendirici çalışmalar, seminerler ve ev ziyaretleri yapıldığı saptanmıştır. Araştırma sonucunda, yöneticilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin genel yapısı ve faydaları konusunda bilinçli oldukları ancak yetersizliklerinin sistemin yürütülmesindeki eksiklikler ve aksaklıklar olarak vurguladıkları belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, S., & Çam, S. (2003). *Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde oluşturulan işbirliğinin incelenmesi*. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri. Ankara: Cantekin Matbaası.
- Akman, Y. (1994). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik servislerinde verilen konsültasyon hizmetlerinin yeri ve önemi. 1. *Eğitim Bilimleri Kongresi Kitabı*, 3, 984-993.
- Aktepe, İ. (2008). Rehber öğretmenlerin yönetici ve öğretmenlerden mesleki beklentileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Aluede, O., & Egbochuku, E. (2007). The influence of personal characteristics on secondary school teachers' beliefs about school guidance and counselling programs. *Education*, 127(3).
- Aydın, İ., Arastaman, G., & Akar, F. (2011). Türkiye 'de ilköğretim okulu yöneticileri ile rehber öğretmenler arasındaki çatışma kaynakları. *Eğitim ve Bilim*, 36(160).
- Bakırcıoğlu, R. (1994). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Turhan Kitabevi,.
- Bıçak, A. (2006). Resmi ilköğretim okulu rehber öğretmenlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin bir çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Camadan, F., & Sezgin, F. (2016). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(38).
- Deniz, Z. (1993). Liselerdeki yönetici .sınıf öğretmeni ve ders öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin beklentilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları, Malatya.
- Erkan, S. (2001). *Okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının hazırlanması*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Erözkan, A. (1997). İlköğretim okullarında görevli yöneticiler ile öğretmenlerin pdr hizmetlerine ilişkin değerlendirmelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Glossoff, H. L., & Koprowicz, C. L. (1990). Potansiyel hedefine ulaşan çocuklar; İlköğretim okullarında psikolojik danışma ve devlet politikaları. İskenderiye , VA: Amerikan Danışmanlık ve Kalkınma Derneği.
- Gündüz, B., & Çelikkaleli, Ö. (2009). Okul psikolojik danışmanlarında mesleki yetkinlik inancı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 119-133.
- Güven, M. (2009). Millî eğitim bakanlığı müfettişlerinin okul rehberlik hizmetleri ve denetimiyle ilgili görüşleri. *Journal of International Social Research*, 2(9).
- Güvenç, M. (2001). *Okullardaki rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesinde karşılaşılan güçlükler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Hamamcı, Z, Murat, M., & Çoban, A. (2004). Gaziantep'teki okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki sorunlarının incelenmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Bildiri Özetleri. Ankara, PegemA Yayınları.
- Hardesty, P. H., & Dillard, J. M. (1994). Analysis of activities of school counselors. *Psychological reports*, 74(2), 447-450.
- Karip, E., & Köksal, K. (1999). *Okul yöneticilerinin iyileştirilmesi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kızıl, D. (2007). *Orta öğretim kurumlarındaki rehber öğretmenlerin ve sınıf içi rehberlik etkinlikleri ile ilgili görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kuzgun, Y. (2003). *Rehberlik ve psikolojik danışma* (10.Baskı), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Morse & Russell. (1988). How elementary counselors see their role: an empirical study. *Elementary School Guidance and Counseling*, 23(1), 54-62
- Nazlı, S. (2003). Öğretmenlerin kapsamlı/gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma programını algılamaları ve değerlendirmeleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(10), 131-145.

- Onur, M. (1997). *Giresun ili merkez liselerindeki yönetici, öğretmen ve öğrencilerin rehberlik anlayışlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Özabacı, N., Sakarya, N., & Doğan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Bahkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Özaydın, A. (2002). *Resmi ilköğretim okullarında yönetici, rehber öğretmen, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre rehberlik uygulamaları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özer, R. & Gökçakan, Z. (1999). *Rehber öğretmenlerde tükenmişlik*. Rize: Rize Rehberlik Araştırma Merkezi Yayınları
- Pascal, K. (2001). *Okul yöneticilerinin (ilköğretim okulu müdürlerinin) bu okullarda görev yapan rehber öğretmenlerin görevleri ve rehberlik hizmetleriyle ilgili bilinçlilik düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Polat, C. (2007). *İlköğretim okulları sekizinci sınıf öğrencilerinin okul psikolojik danışma ve rehberlik servisinden yararlanma düzeylerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Poyraz, C. (2006). Türkiye'deki rehberlik hizmetlerinin tarihsel gelişimi. *Hayef Journal of Education*, 3(2), 187-209.
- Saylan, N., & Gürkan, U. (2002). Rehberlik hizmetleri yönetmeliğine göre rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. VII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri. Ankara: Pegem A yayınları.
- Şahin, H. (2010). *Kişisel rehberlik ve psikolojik danışma*. A.Kaya (ed) Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara: Anı Yayıncılık,
- Tan, H. (1992). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Öğretmen Kitapları Dizisi, No:163, İstanbul
- Tan, H. & Baloğlu, M. (2006). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tuzcuoğlu, N. (1995). *İlkokullarda rehberlik servislerinden beklentiler ve rehberlik servisinin öğrenciler üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşilyaprak, B. (2002). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayınları.
- Zalaquett, C. P. (2005). Principals' perceptions of elementary school counselors' role and functions. *Professional School Counseling*, 451-457.
- Zalaquett, C. P., & Chatters, S. J. (2012). Middle School principals' perceptions of middle school counselors' roles and functions. *American Secondary Education*, 40(2), 89-103.

EXTENDED ABSTRACT

The aim of this study is to examine the primary school administrators' views on psychological counseling and guidance services in their schools. The research was carried out with 20 school principals and vice principals who have been working in schools for at least one year with a psychological counselor. In the study, a semi-structured interview form developed by the researchers was used as a data collection tool. Considering the field studies, studies were carried out on three main principles: educational guidance, personal/social guidance, and vocational guidance, and three categories of studies, evaluations and suggestions for each theme. According to the findings, school guidance services were not considered sufficient in many respects and it is emphasized that the system has deficits. The main deficiencies mentioned can be expressed as the lack of expert personnel in the field, problems arising from infrastructure and central structure and equipment. Psychological counseling and guidance services included in the content of student personality services aim to help the individual to meet his personal development and self-actualization needs by preparing the environment that will ensure the development of the individual as a whole (Kepçeoğlu, 1994). Counseling services in the Turkish education system "The guidance and psychological counseling services in education within the framework of the general objectives of the Turkish education system are basically aimed at helping students benefit from the educational process according to their abilities and characteristics and to reveal and develop their latent powers. This study aims to determine the opinions of school principals about the counseling services provided in their schools and contribute to the literature in which qualitative research techniques are used. The study group of the study consisted

of 20 school principals selected by criterion sampling in primary education institutions located in Ağrı city center and its districts. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as the data collection tool in the study. The data obtained from the voice recordings taken during the interviews were put into writing and analyzed. In the research, three themes and categories related to each theme were created. In the research, 3 themes, namely Educational guidance, Personal / social guidance and vocational guidance, and 3 categories of studies, evaluations and recommendations for each of these themes were created. Themes and Categories created within the research, Themes Categories, Educational Guidance. Studies conducted in schools in the field of Educational Guidance. Opinions on the effectiveness of Educational Guidance services in the education system. Suggestions for educational guidance services. Themes Categories, Personal/Social Counseling, Activities carried out in schools within the scope of Personal/Social Guidance. Evaluations of the effectiveness of personal/social guidance services. Views on personal/social guidance services. Vocational guidance, Studies in schools in the field of Vocational Guidance. Opinions on the effectiveness of Vocational Guidance services. Recommendations for Vocational Guidance services. Educational Guidance. Studies carried out in schools within the scope of Educational Guidance. It was observed that the participant administrators mainly focused on the guidance services provided with the students. It was emphasized by the administrators that there should be meetings, activities and seminars for students in groups. It was stated that these seminars were coping with exam anxiety (n=15), efficient studying techniques (n=13) and stress anxiety management (n=5). The administrators participating in the research agree that guidance and psychological counseling services are very useful and correct for the education system. The administrators stated that the counselor staff in the schools was not sufficient, the number of students and the number of counselors was insufficient in terms of service quality and operability, especially in individual guidance services. Psychological counselors, together with school administrators and teachers, conducted studies emphasizing the benefit of intervening in the problem at the right time. Administrators predominantly stated that “every school should have a psychological counselor” and “the adequate and correct operation of the guidance service will be beneficial on student development”. Managers also stated the expectation from guidance services and the issue of job descriptions. Parallel to this, there are also administrators' opinions arguing that guidance teachers should take part in administrative tasks and help administrative tasks. According to the school administrators, it was observed that informative studies, seminars and home visits were made on subjects such as studying techniques in the field of educational guidance, coping skills with exam anxiety, time management. As a result of the research, it was observed that the managers were conscious about the general structure and benefits of the psychological counseling and guidance services, but their insufficient aspects were emphasized as deficiencies and handicaps in the execution of the system.